

2013. 02. 11. - **Zsigmond magyar és német király volt a történelemben eddig az utolsó, aki el tudta érni, hogy egyszerre három pápát is letegyenek, s köztük a római pápa, XII. Gergely is lemondjon.**

Helyettük egy negyediket választottak meg. XVI. Benedek pápa lemondásáig ők voltak az utolsók, akik idő előtt távoztak a pápai trónusról. A XV. század elején Zsigmond magyar és német király legfőbb törekvése az volt, hogy az egyházi szervezet egységét megteremtse, vagyis az 1378 óta tartó egyházszakadást felszámolja. 1378-an még az olasz és a francia párt választott magának pápákat, ezt 1409-ben követte a pisai zsinat, amely egy harmadik egyházfő megválasztásával próbálta megoldani a problémát - ám ez csak tovább bonyolította a helyzetet.

Zsigmond (fent) zseniális diplomáciai képességeit Mályusz Elemér történész dicséri a Zsigmond király uralma Magyarországon című könyvében. Az uralkodó az európai hatalmak között egyensúlyozva, de a német és a magyar királyi korona tekintélyével a háta mögött lépett fel a különböző érdekcsoportok ellen.

A keresztény egyházi szervezet egységesítésére a konstanzi zsinat tűnt a legalkalmasabb helyszínnek. Zsigmond maga hívta össze a korabeli Európa legnagyobb diplomáciai tárgyalását. Az 1414-1418 között üléselő zsinat kezdetén még mindig három pápa volt, s mindegyik mögött erős országok, sőt országcsoportok álltak. Ekkor már nem elsősorban a francia-olasz ellentét dominált, a két legfőbb tömörülés a francia-spanyol-skót és a német-burgundi-angol volt.

Ekkoriban dúlt ugyanis a százéves háború Anglia és Franciaország között. Az angolok átmenetileg erősebb pozíciókat vívtak ki maguknak a konstanzi zsinat idején, ráadásul Zsigmond 1416-ban szövetséget is kötött velük. (Az angol király, V. Henrik ekkoriban bejelentette igényét a francia trónra, és a Loire völgyéig hódította meg Franciaország északkeleti részét.)

Zsigmond fegyveres támogatást ígért az angoloknak a franciák ellen, amit ugyan nem tartott be, de az angolok így is támogatták őt az egyházi ügyekben. A franciák viszont a fenyegető német-burgundi-angol szövetségtől tartottak, amúgy is rossz hadihelyzetükben, az angoloktól elszenvedett azincourt-i vereség után.

A franciák a konstanzi zsinatig Avignonban tartották a saját pápájukat, XIII. Benedeket, míg a Pisában 1409-ben megválasztott V. Sándort döntően azok támogatták, akik csalódtak az 1406 óta a pápai trónuson ülő XII. Gergelyben. (Gergely korábban egyébként Zsigmond német királlyá választásában segédkezett.) V. Sándor után Pisában XXIII. János lett a pápa, így ő érte meg a konstanzi zsinat idejét.

Zsigmond a zsinaton minden fortélyát bevetette: fenyegetést, zsarolást, békére való felhívást, és ezzel az egymással háborúzó angolokat és franciákat sikerült kompromisszumra kényszerítenie az egyházi kérdésekben. Végül sikerült lemondatnia a pápákat, és így XII. Gergely volt az utolsó keresztény egyházfő - a mostani pápáig -, aki nem haláláig maradt hivatalában. Zsigmond rugalmasságát bizonyítja, hogy a korábbi pápák letételére koncentrált, így az új, a negyedik pápa kiválasztásába már nem szólt bele, inkább az összeurópai konszenzus megteremtése volt a célja.

A konstanzi zsinat eredményeként végül V. Mártont választották meg pápának. Mályusz Elemér így fogalmaz a konstanzi zsinatról: "Zsigmond csodálatra érdemlő ügyességet fejtett ki, amint mindhárom pápát - a Riminiban meghúzódó XII. Gergelyt, az aragóniai király védelme alatt élő XIII. Benedeket és XXIII. Jánost - egymás után elszigetelte azzal, hogy elcsábította

legmegbízhatóbbnak látszó munkatársaikat, azokat, akiket ők tettek meg bíborosoknak, s elvonta tőlük a fejedelmeket, akik eddig a saját pápájuk gyanánt kezelve őket, élvezték államuk és az egyházi szervezet szoros kapcsolatának előnyeit, viszonzásul pedig a hívek tömegeit tömörítették mögéjük."

V. Celesztin is lemondott 1294-ben

XII. Gergely nem az első pápa volt, aki lemondott: az első a sorban V. (Szent) Celesztin volt. Az 1209-1296 között élt egyházfő is hosszas kompromisszumkeresés eredményeként lett pápa.

Annyira jól sikerült azonban a kompromisszum, hogy Celesztin személyében olyan bencés szerzetest választottak ki, aki az egyház politikai ügyeiben teljesen tájékozatlan volt.

Celestin remete volt ugyanis, aki nem értett a politikához, a bencéseknek egy új ágát, a celesztinusokét viszont ő alapította meg. Aszketizmusa, önsanyargatása, mély lelki élete nyomán később szentté avatták, de a napi politikában való járatlanságát végül azzal ismerte el, hogy bár megválasztották pápának, pár hónappal később, 1294. december 13-án a nápolyi kastélyba hívta össze a bíborosok kollégiumát. Itt bejelentette lemondását, és felkérte a szent kollégiumot, hogy gyűljenek össze új egyházfő választására. Az új egyházfő VIII. Bonifác lett, aki őrizetbe vétette Celestint. Ám az egykori szerzetesnek sikerült megszöknie, és visszatért remetebarangjába. Bonifác üldöztette, a szerzetes menekült, sikertelenül, mert Fumone várába záratták be az ismét elfogott expápát. Végül sanyarú raboskodás után, 87 évesen halt meg. Hogy miként, azt vitatják a történészek, nem zárható ki az erőszakos halál sem.